

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการต้นทุนโลจิสติกส์ในการส่งออกสินค้าการเกษตรอย่างเหมาะสมถือเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของการแข่งขันในตลาดสินค้าเกษตรของโลก การมีตัวชี้วัดระดับต้นทุนโลจิสติกส์ที่เหมาะสมจะช่วยให้การวางกรอบนโยบายเพื่อการบริหารจัดการเป็นไปอย่างสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง โดยการศึกษาในครั้งนี้เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งต้นทุนโลจิสติกส์ในการส่งออกสินค้าทางการเกษตรใน 4 กลุ่มหลัก คือ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ผักและผลไม้ โดยในส่วนของผักและผลไม้ครอบคลุมสินค้า 5 ประเภท ได้แก่ ลำไย ทุเรียน หน่อไม้ฝรั่ง กระเจี๊ยบเขียว และข้าวโพดฝักอ่อน เป็นการศึกษาในระดับอุตสาหกรรมตลอดโซ่อุปทาน เริ่มต้นตั้งแต่กิจกรรมการบรรจุสินค้าที่โรงงานเพื่อรอเคลื่อนย้าย ถึงกิจกรรมการนำสินค้าขึ้นยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งระหว่างประเทศซึ่งได้แก่ เรือและเครื่องบิน (เนื่องจากสินค้าทางการเกษตรที่ทำการศึกษามีการส่งออกภายใต้เงื่อนไข FOB) ด้วยวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งนี้ ผลลัพธ์จากการศึกษาในรูปต้นทุนโลจิสติกส์ต่อราคาขายและต้นทุนโลจิสติกส์ต่อน้ำหนัก จะทำให้หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการบริหารจัดการสินค้าแต่ละประเภทสามารถกำหนดทิศทาง เป้าหมาย รูปแบบการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงดำเนินการบริหารจัดการโลจิสติกส์สินค้าการเกษตรให้สามารถรองรับการแข่งขันหรือสร้างความร่วมมือกับประเทศในกลุ่มสมาชิกเมื่อเปิดเสรีการค้าประเทศในกลุ่มอาเซียนได้อย่างถูกต้อง สามารถเปรียบเทียบระดับต้นทุนโลจิสติกส์ของสินค้าทางการเกษตรที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจว่าสินค้าประเภทใดที่ต้องให้ความสำคัญในการจัดการต้นทุนโลจิสติกส์เป็นพิเศษ อีกทั้งทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อต้นทุนโลจิสติกส์ของสินค้าแต่ละประเภทอันจะทำให้การกำหนดแนวทางลดต้นทุนโลจิสติกส์เป็นไปอย่างเหมาะสม

การศึกษาต้นทุนโลจิสติกส์ในครั้งนี้ให้ความสำคัญในเรื่องความชัดเจนในการระบุว่า กิจกรรมใดเป็นกิจกรรมโลจิสติกส์ภายใต้การคำนวณต้นทุนเป็นรายกิจกรรมด้วยข้อมูลจากผู้เล่นบนโซ่อุปทานควบคู่กับสมมติฐานที่กำหนด ปรากฏพบประเด็นจากผลการศึกษาที่น่าสนใจในหลายประการ อาทิ สินค้าแต่ละประเภทที่ทำการศึกษามีระดับต้นทุนต่อน้ำหนัก ต้นทุนต่อราคาขาย ซึ่งเกิดจากการดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะแตกต่างกันรวมถึงปัจจัยในส่วนของราคาสินค้าเกษตรที่ไม่ไปในทิศทางเดียวกับต้นทุน ขณะเดียวกันพบว่า ต้นทุนโลจิสติกส์ในส่วนของ การส่งออกอยู่ในระดับที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนในส่วนของผู้เล่นหลักอื่นๆ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 : ผลการศึกษาในรูปแบบต้นทุนต่อน้ำหนักและต้นทุนต่อราคาส่งออก

สินค้า (หน่วย)	เกษตรกร (บาท/กก.)	ผู้รวบรวม (บาท/กก.)	โรงงาน (บาท/กก.)	ส่งออก (บาท/กก.)	รวม (บาท/กก.)
ข้าว	1.37	0.30	0.16	0.25	2.08
มันสำปะหลัง	0.15	0.29	0.05	0.69	1.18
น้ำยางข้น	16.16	6.00	1.50	1.50	25.16
ยางแผ่น	14.91	1.15	1.69	5.32	23.07
ยางแท่ง	15.73	7.86	2.55	4.50	30.64
ลำไย	9.08	3.43	2.92	1.95	17.38
ทุเรียน	2.78	2.15	3.87	1.33	10.13
หน่อไม้ฝรั่ง	7.86	4.29	20.50	7.48	40.13
ข้าวโพด	7.31	2.00	7.25	5.84	22.40
กระเจี๊ยบ	5.09	2.00	18.01	6.55	31.65

สินค้า (หน่วย)	เกษตรกร (%ต่อราคา)	ผู้รวบรวม (%ต่อราคา)	โรงงาน (%ต่อราคา)	ส่งออก (%ต่อราคา)	รวม (%ต่อราคา)
ข้าว	4.08%	0.89%	0.48%	0.76%	6.21%
มันสำปะหลัง	0.99%	1.92%	0.33%	4.56%	7.80%
น้ำยางข้น	26.94%	10.00%	2.50%	2.50%	41.94%
ยางแผ่น	18.64%	1.44%	2.11%	6.64%	28.83%
ยางแท่ง	19.66%	9.82%	3.19%	5.62%	38.29%
ลำไย	7.57%	2.86%	2.44%	1.63%	14.50%
ทุเรียน	7.33%	5.65%	10.18%	3.50%	26.66%
หน่อไม้ฝรั่ง	3.21%	1.75%	8.37%	3.05%	16.38%
ข้าวโพด	6.36%	1.74%	6.31%	5.08%	19.49%
กระเจี๊ยบ	3.39%	1.33%	12.01%	4.37%	21.10%

ทั้งนี้ที่ปรึกษา เห็นว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาต้นทุนโลจิสติกส์สินค้าเกษตรในส่วนของการส่งออก ควรดำเนินการเพื่อให้การศึกษาต้นทุนโลจิสติกส์ของหน่วยงานด้านการศึกษาวิจัยเป็นไปบนพื้นฐาน และหลักการเดียวกันอันจะทำให้เกิดการต่อยอดงานวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการให้ความ เข้าใจในความหมายของโลจิสติกส์ทั้งในกลุ่มนักวิจัยและผู้เล่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก ทั้งที่เป็น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ขณะเดียวกันควรส่งเสริมการทำการศึกษาร่วมกับผู้ให้บริการส่งออก ที่พร้อมและเต็มใจสนับสนุนข้อมูลโดยเฉพาะ Liner และ Freight Forwarder นอกจากนี้ควร ร่วมกันกำหนดความหมายของความหมายของต้นทุนโลจิสติกส์สำหรับสินค้าทางการเกษตร ควบคู่กับ การสร้างหลักการที่ช่วยแบ่งแยกกิจกรรมโลจิสติกส์ กิจกรรมด้านการตลาด และกิจกรรมด้านการผลิต ออกจากกันได้อย่างชัดเจน ขณะเดียวกันควรกำหนดกรอบในการจัดกลุ่มต้นทุนตามองค์ประกอบ ต้นทุนโลจิสติกส์ที่เหมาะสม

Abstract

Research Title Logistics Cost/Sector of Target Goods for AEC: Export System of Rice, Tapioca, Rubber, Vegetable and Fruit

Research Plan Logistics Cost of Thai Agricultural Target Goods for AEC

Research Grantee Assoc. Prof. Bordin Rassameethes, Ph.D. Planning Director

Research team members, roles, and contact information

Assoc. Prof. Bordin Rassameethes, Ph.D. Planning Director, Kasetsart University,
Tel. 0-2941-3512

Mr. Chalermkiat Salakham Head of Subproject 2, Port Authority of
Thailand, Laem Chabang Port, Tel. 0-
3840-9120, 08-1819-9717

Research Grant Type Grant for supporting research project of fiscal year 2012

Research Duration Planned duration: June 2012 – June 2013
Actual duration: June 2012 – October 2013

Abstract

It is imperative to properly manage the logistics costs for the export of agricultural products. This is due to the fact that appropriate management is required in order to improve the competency of Thai agricultural products in the world market. Having suitable measurement for the levels of logistics costs will help making the policy framework more robust according to the actual conditions. The study is hence conducted in order to obtain the logistics costs for the export of agricultural products, namely rice, tapioca, rubber, and fruits and vegetables. The latter includes longan, durian, asparagus, okra, and baby corn. The research is conducted entirely in the industry-level throughout the supply chain, starting from product packaging to loading the products into the transport used for international transportation such as cargo ships and cargo aircrafts. (The studied export of agricultural products is under the term of FOB.) According to the surveys and in-depth interviews, the results of the study of the logistics costs to the selling price and the logistics costs to the weight will assist the government organizations that deal with product management in several ways. This includes enabling them to determine the course of the objective, the development and improvement of the infrastructure, as well as to manage the agricultural products logistics system to support both the competition and cooperation between ASEAN countries when the community officially starts. The evaluation of the logistics costs of important agricultural products is made possible. This helps to decide which types of products should be given priorities and logistics costs allocation can be made accordingly. Moreover, important factors to logistics cost management for each type of products can be acknowledged, thus making fund optimization efficient.

This study of logistics costs gives importance to the clarity in determining which activities are logistics activities under cost calculation per activity. According to the data from both the players in supply chain and the specified assumptions, there are several interesting cases from the results of the study. Each kind of the studied products has the ratio between cost and weight and the ratio between cost and selling price which are the results of different activity procedures as well as the fact that the selling price of agricultural products move in the opposite direction of the costs. In addition, logistics costs for export are quite low compared to costs of other key players, which can be concluded as follows:

Table 1: The logistics costs per weight of agriculture products

Product	Farmer	Collector	Factory	Export	Total
	Baht/Kg				
Rice	1.37	0.30	0.16	0.25	2.08
Tapioca	0.15	0.29	0.05	0.69	1.18
Concentrated latex	16.16	6.00	1.50	1.50	25.16
Rubber sheet	14.91	1.15	1.69	5.32	23.07
Rubber block	15.73	7.86	2.55	4.50	30.63
Longan	9.08	3.43	2.92	1.95	17.39
Durian	2.78	2.15	3.87	1.33	10.13
Asparagus	7.86	4.29	20.50	7.48	40.13
Corn	7.31	2.00	7.25	5.84	22.62
Okra	5.09	2.00	18.01	6.55	31.66

Table 2: The logistics costs per sale of Agriculture products

Product	Farmer	Collector	Factory	Export	Total
Unit	% of Sale				
Rice	4.08	0.89	0.48	0.76	6.21
Tapioca	0.99	1.92	0.33	4.56	7.81
Concentrated latex	26.94	10.00	2.50	2.50	41.94
Rubber sheet	18.64	1.44	2.11	6.64	28.81
Rubber block	19.66	9.82	3.19	5.62	38.29
Longan	7.57	2.88	2.44	1.63	14.49
Durian	7.33	5.68	10.18	3.50	26.66
Asparagus	3.21	1.75	8.37	3.08	16.38
Corn	6.36	1.74	6.31	5.08	19.67
Okra	3.39	1.33	12.01	4.37	21.10

In conclusion, the consultants deem it imperative for those who study logistics costs of the export of agricultural products to make sure that the study is strictly based on the same principle which will further the research efficiently. The meaning of logistics both among researchers and export players should be fully apprehended in both private and government organizations. The research in cooperation with willing export service providers should also be promoted, especially with providers such as liners and freight forwarders. Moreover, the cooperation to determine the meaning of logistics costs for agricultural products should be made, along with the establishment of principles which are capable of properly distinguishing logistics, marketing, and production activities from one another. The grouping of logistics costs should be made on the basis of suitability as well.